

“Cocreatie is dat je jaren praat en dat de gemeente krijgt wat ze wil.”

Burgerparticipatie ondanks ‘sabotage’ van de overheid?

Inhoud

Inleiding	3
Ontwikkeling	3
Waardecreatie als bron voor demotivatie.....	4
<i>Gemaal Mercator</i>	4
<i>Schoolplein broedplaats De Vlucht</i>	4
Ruimte voor initiatief prediken en toch de baas willen blijven.....	5
Met handen en voeten gebonden?	5
De ambtenaar wordt uiteindelijk aangesproken wanneer het 'mislukt'.....	5
"Theorie zegt het een, maar het schuurt met de praktijk.".....	5
Het goud van de participatiemaatschappij.....	6
Systeemwereld versus leefwereld.....	7
Wie betaalt, bepaalt.....	7
Legitimiteit.....	7
Sabotage?	8
Aanbevelingen.....	8
Geef de (publieke) ruimte.....	9
Geraadpleegde bronnen	10

Inleiding

Vanuit een artikel uit De Correspondent (Arjen van Veelen, 2019) over het vernieuwde Middellandplein in Rotterdam is gebleken dat cocreatie een proces is van jarenlang praten en de dat de gemeente uiteindelijk krijgt wat ze wil.

Is dit nieuwe plein ook het plein dat de buurt voor ogen had en wie is 'de buurt' eigenlijk?

Vragen die opkomen wanneer je je oor te luister legt bij de direct omwonenden van het plein. Zij wilden bijvoorbeeld een buffer tussen het plein en hun voordeur welke door de gemeente werden vertaald in enorme lappen groen om daarmee te kunnen voldoen aan de vergroeningsambitie van Rotterdam. Ondernemers rond het plein geven aan dat ze jaren meegepraat hebben, maar dat de gemeente niet naar ze wilde luisteren. Nieuwe horeca verschijnt rond het plein, eettentjes die voor de 'oorspronkelijke' bewoners niet zijn te betalen.

"Als een verwaarloosd Rotterdams pleintje van de gemeente een zak geld krijgt voor een opknopbeurt, mag de hele buurt meepraten. Maar na drie jaar ouwehoeren ligt er gewoon een pleintje zoals de gemeente dat altijd al wilde – voor hipsters en bakfietsgezinnen." (Arjen van Veelen, 2019)

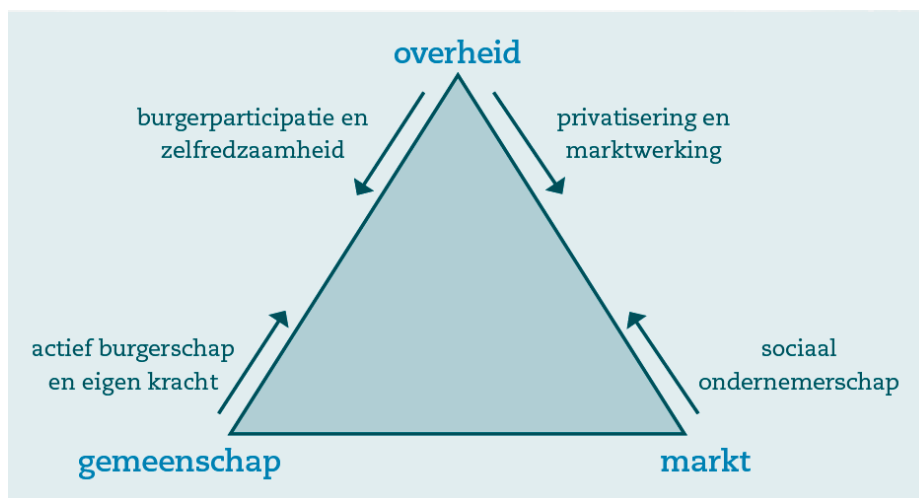
Als placemaker krijg je te maken met soortgelijke participatieprocessen waarbij de gemeente uiteindelijk krijgt wat ze wil. Ook wanneer bewoners iets anders willen met de publieke ruimte dan dat wat de gemeente (al) voor ogen heeft.

Ontwikkeling

Door het uitspreken van de troonrede heeft Koning Willem Alexander in 2013 de gemeenten voor een grote uitdaging geplaatst. De uitvoering van de participatiemaatschappij die het kabinet over het land heen legde kwam voor een groot deel bij de gemeenten terecht. Nu de participatiehoos langzaam uitgeraasd is komt de volgende dreiging op de gemeenten af – de omgevingswet – die nog veel ingrijpender is.

Ook heeft u met de Omgevingswet meer te zeggen over uw directe omgeving. Zo kunt u bijvoorbeeld met overheid en ontwikkelaars van te voren meedenken over grote bouwprojecten." (Rijksoverheid, 2017)

Bij het creëren van publieke waarde is er altijd een relatie tussen overheid, markt en gemeenschap. De voortdurend veranderende verhoudingen tussen overheid, bedrijven en burgers vormen door de verschillende visies, kenmerken, sterktes en zwaktes van deze drie partijen vormen de spanningsdriehoek die publiek waardecreatie zo ingewikkeld maakt. De laatste jaren zien we veel initiatieven van onderop ontstaan bij de gemeenschap en de markt, terwijl de overheid van bovenaf met initiatieven die deze beweging niet (kunnen) volgen. Hier ontstaat een interessant spanningsveld voor de urban manager.

(Martijn van der Steen, Jorren Scherpenisse, Maarten Hajer, Olav-Jan van Gerwen en Sonja Kruitwagen, 2014)

Een waarschuwing aan de gemeente en de gebiedsmakelaars in het bijzonder: wees je bewust wat er op je afkomt en bereid je daar samen met je organisatie op voor. De afgelopen jaren geven reden tot paniek.

Zeker omdat deze overheid nog steeds problemen heeft met het definiëren van betekenisvolle structuren die maatschappelijke waarde creëren en er nog te veel participatietrajecten fout aflopen of niet eens van de grond komen.

Waardecreatie als bron voor demotivatie

In mijn praktijk speelt het creëren van publieke waarde in de openbare ruimte een essentiële rol. Binnen projecten zijn veel voorbeelden te vinden waarbij de overheid de participatie bewust of onbewust naar zich toetrekt op het moment dat het 'lastig' wordt en haar eigen plan trekt. Veelal veroorzaakt door interne *veranderingen, besluiten, miscommunicatie of inschattingen* – waarmee men dreigt de controle over de ingeslagen weg te verliezen of bang zijn het niet te kunnen uitleggen.

In dit essay zullen twee projecten uit de werkpraktijk als voorbeeld worden genomen.

Gemaal Mercator

Gemaal Mercator is een project waarbij middels 'community design' een stuk 'vergeten groen' is getransformeerd in een 'regenbestendig plein'. Met omwonenden zijn we daar een participatieproces gestart. We hebben de buurt uitvoerig betrokken bij het ontwerp dat breed gedragen werd door de toekomstige gebruikers. Ontwerpen met de community kost aanzienlijk meer tijd en levert een totaal andere dynamiek op dan de gemeente gewend is.

"Als initiatiefnemers vinden wij het belangrijk dat we juist niet zelf bedenken wat er nodig is in een wijk. Wij willen dit altijd graag van de buurt zelf horen. De manier van communiceren met de buurt is bij deze 'community design projecten' totaal verschillend van die van een 'gebruikelijk' overheidstraject." (Lex de Jong, 2017)

Het probleem bij een bewonersinitiatief is dat de gemeente er automatisch vanuit gaat dat op het moment dat bewoners iets ontwerpen voor de openbare ruimte er sprake is van 'zelfbeheer' – terwijl je aan buurtbewoners niet mag vragen om iets in beheer te nemen nog voordat er een Programma van Eisen ligt.

Een half jaar na oplevering tierde het onkruid welig op het plein, wat een pittige discussie opleverde tussen ons als initiatiefnemers en het stadsdeel. Wij kregen 'de schuld' van het niet onderhouden, terwijl wij in e-mails en gesprekken altijd hebben vermeld dat Gemaal Mercator geen zelfbeheerproject is. In het overleg met alle beheerders van de openbare ruimte is dat ook zo afgesproken. Zij zouden het beheer van het plein toevoegen aan het beheerplan, maar blijkbaar zijn deze afspraken intern niet goed vastgelegd. In plaats van de schuld bij zichzelf te zoeken werd er op het moment dat er sprake was van nagelaten onderhoud meteen verwezen naar het 'zelfbeheer'. Wij werden op het matje geroepen omdat het stadsdeel de zaken zelf intern niet op orde had.

Schoolplein broedplaats De Vlucht

Voor broedplaats De Vlucht in Amsterdam Nieuw-West lag het voormalige schoolplein. In de afgelopen jaren was dit plein getransformeerd tot ontmoetingsplek voor huurders en bewoners. In verband met achterstallig onderhoud en de veiligheid is er een intensief participatieproces van meer dan een jaar gestart met huurders, omwonenden, de verhuurder en gemeente. Dit resulteerde in een breed gedragen ontwerp voor een plein met onder andere een podium en aantrekkelijke ontmoetingsplekken.

Omdat het contract dat de verhuurder heeft met de eigenaar (gemeente) in 2020 afloopt en nog onzeker is wat er daarna met de broedplaats gaat gebeuren, werd de uitvoering uitgesteld. Groot was dan ook de verbazing toen in december 2018 ineens zonder uitleg de graafmachines het plein op kwamen rijden. Met als resultaat een betegelde en van betonnen elementen voorziene stenen, kille, harde vlakke die op geen enkele wijze uitnodigt tot ontmoeting en geen raakvlak heeft met het plein zoals ontworpen met de buurt.

Beide voorbeelden laten zien dat processen die zouden moeten leiden tot publieke waardecreatie in de openbare ruimte door het handelen van de gemeente verloren zijn gegaan. Niet eens zozeer wat betreft de fysieke uitvoering van de projecten, maar de wijze waarop de gemeente omgaat met deze initiatieven veroorzaakt een totale demotivatie van de betrokken burger en wantrouwen in het nakomen van afspraken door de gemeente.

Ruimte voor initiatief prediken en toch de baas willen blijven.
Hoeveel vrijheid durf je de burger als gemeente te geven? Naarmate de ruimte voor de burger groter wordt, groeit de controlelaag meestal recht evenredig mee – wat tegenstrijdig is met elkaar. Hoe vrij kun je als burger handelen wanneer je moet voldoen aan voorwaarden die de gemeente je oplegt?

Gesteld kan worden dat Publieke waardecreatie in de openbare ruimte een spel is tussen drie partijen dat door de gemeente wordt gesaboteerd.

Met handen en voeten gebonden?

Waar komt het gevoel van 'sabotage' vandaan en wat zijn hiervan mogelijk oorzaken?

De ambtenaar wordt uiteindelijk aangesproken wanneer het 'mislukt'.

'Het Gemaal' was destijds het eerste maatschappelijk initiatief van stadsdeel Amsterdam West - een *samenwerking* tussen initiatiefnemer(s) en het stadsdeel – waarbij de initiatiefnemer een deel van de taken van het stadsdeel overneemt in het proces en alle partijen samenwerken aan het ontwerp en de uitvoering. (Gemeente Amsterdam, 2016)

Het is een lichtere vorm van de Right to Challenge - het recht van buurtgebonden (sociale) ondernemers en bewonersgroepen om lokale voorzieningen en taken van de gemeente over te nemen of te coproduceren, wanneer zij denken dat het beter of anders kan. (Open Overheid, 2016)

Het vraagt nogal wat van een gemeentelijke organisatie om taken deels (Maatschappelijk Initiatief) of geheel (Right to Challenge) los te laten terwijl je te allen tijde eindverantwoordelijk bent wanneer deze 'taakovername' niet loopt zoals vooraf gehoopt en er publiekelijk geld 'verloren' gaat.

Wat het proces van verandering ook niet helpt is dat de gemeentelijke organisatie hiërarchisch georganiseerd is.

Dit resulteert erin dat de gemeentelijke organisatie ook niet precies weet hoe zij moet handelen op het moment dat een medewerker – al dan niet naar aanleiding van een burgerinitiatief – binnen de organisatie een verandering voorstelt en deze ambtenaar voor een dilemma komt te staan. Of een langdurig proces starten om goedkeuring te krijgen of toestemming verlenen zonder interne goedkeuring met alle risico's van dien. Een risico dat begrijpelijkerwijs maar weinig ambtenaren durven te nemen.

As long as the top of the organization instigates and supports innovation, there is no immediate problem, but if frontline or middle management employees come up with ideas for changing practice, they may face the dilemma of either spending a long time obtaining approval or putting the innovation in place without approval, with all associated risks.

(Sanderijn Cels, Jorrit de Jong, and Frans Nauta, 2012)

Op het moment dat de gemeente niet het benodigde lef toont en een initiatiefnemer wordt teleurgesteld is dit geen bewuste sabotage, maar kan dit wel zo worden gevoeld door de burger.

"Theorie zegt het een, maar het schuurt met de praktijk."

De gemeente is gebonden aan regels en afspraken. In ons voorbeeld van 'Het Gemaal' kregen wij te maken met de 'Puccinimethode' – de standaardbijbel voor het Amsterdamse straatmeubilair zoals die door de gemeente wordt gehanteerd. Wanneer de buurt een grote lange bank wil die niet in het Puccini-boek staat dan word je gedwongen te kiezen voor een combinatie van korte banken. Het vergt veel energie en overtuigingskracht om dan toch een lange bank gerealiseerd te krijgen, iets wat niet voor iedere initiatiefnemer is weggelegd.

Bij toetsing van het ontwerp gaf de gemeente aan dat de wildroosters niet meer gebruikt worden omdat ze rolstoelovriendelijk zijn [...] Tot het moment dat een hondenbezitter tijdens de aanleg van het plein de gemeente erop aansprak dat het losloopgebied 'niet meer' sluitend was. [...] De rolstoelvriendelijkheid was blijkbaar opeens geen issue meer. (Lex de Jong, 2017)
Een initiatiefnemer is niet geholpen met een gemeente die wel de ruimte geeft maar daarbij vast blijft houden aan de interne afspraken en procedures wanneer het zo uitkomt.

Het goud van de participatiemaatschappij

Als gemeente moet je de belangrijkste groep binnen het community design traject, de actoren die meedenken en –doen, koesteren. Zij zijn betrokken en beschikken over lokale kennis die goud is voor de participatiesamenleving.

Naar mijn mening worden deze participanten door de gemeente over het algemeen te weinig gewaardeerd en geïnformeerd. Nog vaak hoor je van burgers dat er wel naar ze geluisterd wordt, maar dat ze niet gehoord worden.

Dit kan er toe leiden dat participanten zich niet serieus genomen voelen en daarmee vroegtijdig afhaken of een volgende keer niet meer meedoen aan een participatieproces. De pool met betrokken burgers wordt zo steeds kleiner.

Ook Alexander Rinnooy Kan adviseert om als overheid beter te luisteren naar de burgers in het voorwoord van het boek "Waarom gemeenten niet naar burgers luisteren?"

"De (schaarse) successen van de directe democratie in Nederland (en de voorbeelden van elders uit Europa) tonen aan dat een goed luisterende en goed communicerende overheid heel veel positieve energie kunnen [sic] losmaken bij burgers en bedrijven, en heel veel irritatie kunnen [sic] voorkomen." (Rob Jansen en Paulus Blom, 2015)

Toen er bij De Vlucht een totaal ander plein lag dan de community wilde was de bereidheid om mee te denken over de programmering van dit plein nagenoeg verdwenen. Gedemotiveerde burgers waren niet bereid om hier nog tijd en energie in te steken.

Het vergroten van de waardering en het verbeteren van de communicatie kan de gemeente bereiken door zich te verdiepen in de motivatie van de deelnemers. Wanneer je deze mensen als gemeente niet koestert, loop je kans deze motivatie kapot te maken.

In 'Producing a Nicer Neighbourhood' (Daphne Vanleene, Joris Voets & Bram Verschure, 2017) wordt een aantal belangrijke motivaties genoemd waarom mensen deelnemen aan een participatieproces.

Bij beide projecten speelt 'socialiteit' een rol - het plezier dat de deelnemer beleeft aan het samenwerken en het behoren tot een groep staat hierbij voorop. Enerzijds bestond de community uit buurtbewoners die elkaar al kenden en het leuk vonden elkaar te ontmoeten, aan de andere kant waren er ook die juist mee deden om nieuwe mensen te leren kennen.

Naast 'leuk' vinden de meeste deelnemers aan beide projecten het ook belangrijk om samen een publieke ruimte te ontwerpen waar ze later zelf gebruik van kunnen maken. Bij de oplevering van het gemaal zagen we ook een vorm van trots bij de bewoners die betrokken waren geweest bij het maken van het ontwerp.

Tot slot speelde er ook een rationele motivatie mee. Participanten van het project 'Het Gemaal' beschouwden het plein als iets voor de buurt waar zij aan bij hadden mogen dragen. Bij De Vlucht heeft het helaas niet zover mogen komen, waardoor de motivatie meteen ook wegviel voor een vervolg. Maar in beide gevallen zijn de deelnemers ingestapt met het doel een aantrekkelijke plek te creëren voor de buurt. Het uiteindelijke ontwerp en resultaat is – behalve van de grillen van de gemeente – sterk afhankelijk van het groepsproces en nieuwe inzichten die binnen de groep ontstonden.

Naast intrinsieke motivaties spelen ook de zogenaamde bijkomstige motivaties een rol bij de deelnemers aan de projecten. Of in andere woorden het gemak van burgers om te deel te nemen aan de coproductie en of er sprake is van een persoonlijk belang of betrokkenheid – de zogenaamde transactiekosten.

Een professionele ondersteuning kan ook een voorwaarde zijn om mee te doen. Vroeg of laat krijg je te maken met de gemeentelijke organisatie. Dan is het prettig om een ambtenaar aangehaakt te hebben die de link kan leggen met de gemeentelijke organisatie. Maar de professionele ondersteuning kan ook vanuit de groep komen. Veel burgers, zeker de betrokken en mondige, zijn goed opgeleid, hebben een professie en zijn even of zelfs meer capabel dan de ambtenaar.

Systeemwereld versus leefwereld.

Het is geen nieuws dat systeemwereld en de leefwereld moeite hebben elkaar te vinden. Dit zorgt ervoor dat de burger vaak de overheid niet verstaat en andersom de burger zich ook niet gehoord voelt.

Je mag het de gemeente ook niet altijd kwalijk nemen dat initiatieven mislukken door haar handelen. Het is een manier van communiceren die voor de gemeente ook relatief nieuw is. De interne organisatie dient hierop aangepast te worden. Het betreft hier niet enkel organisatorische veranderingen, maar ook opleiding en samenstelling van het personeelsbestand. Daag de talenten die al binnen de organisatie rondlopen uit, geef ze de ruimte om zichzelf en de organisatie te ontwikkelen en houd hen niet tegen met het aanleveren van 'duffe managementvoorstellen' betoogt Jirtsin Beenhakker in het artikel 'De nieuwe leider leidt niet meer'. (Jirtsin Beenhakker, 2015)

Communicatie is een essentieel onderdeel bij het welslagen van waardecreatie. Van heldere taal vooraf tot een duidelijke uitleg waarom iets niet kan. Maar ook de wijze van spreken en luisteren bepaalt of je de motivatie vast weet te houden. Je hebt als gemeente veel zelf in hand – het gaat erom dat *de burger* vindt dat hij gehoord wordt en niet of het communicatieplan is gevolgd.

Wie betaalt, bepaalt.

Hoe goed het participatietraject ook is verlopen – op het moment dat de gemeente een 'machtskaart' speelt is de kans groot dat het project als een kaartenhuis ineen zakt.

De Vlucht is daarvan een schrijnend voorbeeld. Aan het eind van het jaar was er nog geld over bij het stadsdeel dat besteed moest worden omdat budgetten niet overgeheveld mogen worden naar het volgende jaar.

Stuutte een ambtenaar op zoek naar een geschikte locatie om deze euro's te storten in de onderhoudsplanning op het plein voor De Vlucht?

Was het bij de betreffende ambtenaar niet bekend dat hier al plannen voor lagen die via een jarenlang participatieproces tot stand waren gekomen of is het proces van bovenaf overruled? Beide zijn even kwalijk en schadelijk.

Want kijken we naar de voorwaarden van publieke waardecreatie zoals Mark Moore die beschreef in zijn strategische driehoek (Mark H. Moore, 2013)- een evenwichtig samenspel tussen *capaciteit*, *legitimiteit* en *strategie* – dan zien we dat door het overrulen van het participatieproces de legitimiteit wegvalt onder het proces. Een van de voorwaarden voor publieke waardecreatie.

Legitimiteit

Draagvlak, bereidheid, consensus, haalbaarheid – allemaal synoniemen voor legitimiteit. Draagvlak blijft altijd een lastige voorwaarde. In mijn praktijk hebben gemeenten nog nooit aan kunnen geven wanneer het draagvlak 'voldoende' is. Opvallend is dat een gemeente blijkbaar niet aan dit criterium hoeft te voldoen wanneer zij zelf initiatiefnemer zijn.

Altijd wordt verwezen naar raadsbesluiten. Maar mag je de democratische legitimiteit nog wel ophangen aan verkiezingen waarbij het opkomstpercentage vaak lager dan 50% is? Kun je bij een raadsbesluit – een meerderheid van de minderheid –wel spreken van voldoende draagvlak of moet je als raad/gemeente extra aandacht besteden aan de vraag "Doen we als gemeente wel wat de mensen willen?"

Wat wel duidelijk is, is dat je legitimiteit verliest wanneer je betrokken burgers op zij schuift door van bovenaf te regeren. Bij De Vlucht heeft de gemeente met haar handelen gemotiveerde burgers weten te demotiveren. Daarmee verlies je in de basis een belangrijke voorwaarde om publieke waarde te creëren.

Sabotage?

Is het nu zo dat de publieke waardecreatie in de openbare ruimte een spel is tussen drie partijen dat door de gemeente wordt gesaboteerd zoals eerder werd gesteld?

Het zal zeker voorkomen dat de gemeente de makkelijke weg kiest op het moment dat een initiatief te lastig wordt, te lang duurt of andere gemeentelijke processen in de weg staat. Zou er nou echt niemand binnen Stadsdeel Nieuw-West op de hoogte zijn geweest van de plannen die er voor het schoolplein lagen en welk proces daaraan ten grondslag heeft gelegen?

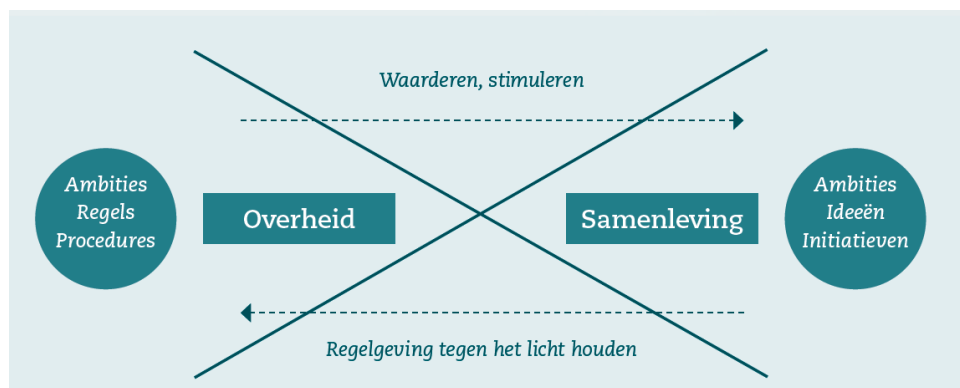
Anderzijds saboteert de gemeente een participatieproces niet altijd bewust- maar zo wordt het wel gevoeld door de burgers.

Daarmee haal je de motivatie weg bij de actieve bewoners met als gevolg dat je als gemeente een volgende keer nog veel meer energie moet steken in het betrekken van deze betrokken burgers.

Wil je een duurzame relatie opbouwen met deze betrokken bewoners en ondernemers, dan zal de gemeente moeten werken aan het verbeteren van de communicatie – voor, tijdens en na het traject - en het empathische vermogen richting de burgers. Iedere participant heeft een bepaalde motivatie om mee te doen. Door ze niet serieus te nemen loop je het risico om deze actieve burger te verliezen. Met het oog op de Omgevingswet, waarbij je deze bewoners en ondernemers straks wettelijk nodig hebt, is dat geen verstandige 'keuze'.

Aanbevelingen

We hebben geconcludeerd dat er in de meeste gevallen geen sprake is van bewust saboteren. Door ongelukkig of onjuist handelen van gemeente ontstaat er echter wel een gevoel van sabotage bij initiatiefnemers. Hier moet de gemeente zich meer bewust van zijn en aan gaan werken. Vooral de gebiedsmakelaars, die de verbinding vormen tussen de bewoners en het ambtelijke apparaat, krijgen in de komende jaren een veel belangrijker rol om de kloof tussen overheid en burger te verkleinen. Deze gebiedsmakelaar zal meer en meer moeten balanceren tot wat de 'horizontale' samenleving vraagt en de 'verticale' gemeente kan leveren.

(Martijn van der Steen, Jorren Scherpenisse, Maarten Hajer, Olav-Jan van Gerwen en Sonja Kruitwagen, 2014)

Ik zou de gebiedsmakelaars het volgende adviseren:

- Stop de energie bij participatieprocessen in het bereiken van de zwiggende meerderheid, de actieve meerderheid weet de weg wel te vinden. Dit realiseer je niet met het uitnodigen van buurtbewoners voor buurtbijeenkomsten. Ga de buurt in, leg je oor te luister en wees zichtbaar – niet één keer maar op vaste tijden en voor langere tijd.
- Benoem vooraf duidelijk de beperkingen en randvoorwaarden binnen het participatieproces en niet achteraf na een intensief proces van soms jaren. Het stelt teleur wanneer een plan wordt afgeschoten op basis van criteria die al aan het begin van het creatieve proces bekend waren. Wees er van bewust dat te veel criteria het creatieve proces belemmeren. Op het moment dat een voorwaarde niet in beton is gegoten, laat deze dan weg.
- Wil je ruimte geven aan initiatief, dan hoort hier ook bij dat je de regels en procedures vanuit de gemeente soepeler interpreteert. Je mag niet van een burger verlangen dat deze op de hoogte is van al deze (interne) afspraken die zelfs verbeteringen in de openbare ruimte kunnen belemmeren.

- Zorg dat je als gemeente onderdeel bent en blijft van een proces. Pak de faciliterende rol binnen een project en vorm de 'linking pin' tussen gemeente en bewoners. Als gemeente word je hiermee mede-eigenaar van de oplossing in plaats van het probleem en burgers voelen zich meer serieus genomen.

Communiceer waarom je een ontwerp overrulet in plaats van de ontwerpers te overvallen met een onomkeerbaar besluit. Zeker bij community design-processen waar zoveel mensen (langdurig) bij betrokken zijn. Burgers kunnen het niet doorgaan van een plan heel goed accepteren, mits dit goed en geloofwaardig wordt uitgelegd.

Geef de (publieke) ruimte

De gemeente moet zich er meer van bewust zijn dat de publieke ruimte van ons allemaal is en daar ook naar handelen. Door de controle te willen vasthouden loop je als gemeente juist het gevaar de controle te verliezen. Bewoners met goede ideeën haken af omdat ze zich vaker niet gehoord voelen of omdat procedures te ingewikkeld zijn waardoor hun plannen niet worden geaccepteerd. Gevolg hiervan dat burgers hun eigen openbare ruimte gaan inrichten door 'gewoon te doen'. We kennen allemaal de picknicktafels op de stoep of parkeerplaatsen die toegeëigend worden door bakfiets- en scootereigenaren.

Naarmate de trend dat bewoners meer en meer zelf een stempel gaan drukken op de openbare ruimte doorzet, moet je je afvragen welke invloed je als overheid nog hebt op de publieke ruimte.

Om het gevoel van sabotage bij de initiatiefnemers die de nette weg bewandelen te verminderen is het van belang goed te communiceren, vooraf duidelijk te maken welke ruimte er is, beter te luisteren naar de burger, de teugels meer te laten vieren en regels flexibeler te interpreteren.

De publieke ruimte is van ons allemaal, dus geef die ruimte.

Geraadpleegde bronnen

- Lex de Jong. (2017). Wanneer jij als overheid de buurt wil zien, moet de buurt jou zien. *overheidincontact.nl*, pp. <https://www.overheidincontact.nl/wanneer-als-overheid-buurt-wil-zien-moet-buurt-jou-zien/>.
- Arjen van Veelen. (2019). Cocreatie op een Rotterdams pleintje: eindeloos veel lullen, en dan een beetje poetsen. *De Correspondent*, <https://decorrespondent.nl/9218/cocreatie-op-een-rotterdams-pleintje-eindeloos-veel-lullen-en-dan-een-beetje-poetsen/982759657198-a7b9b311>.
- Daphne Vanleene, Joris Voets & Bram Verschure. (2017). Co-Producing a Nicer Neighbourhood: Why do People Participate in Local Community Development Projects .
- Gemeente Amsterdam. (2016). Ruimte voor Initiatief. *amsterdam.nl*, pp. <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/meedenken-meepraten/ruimte-initiatief/>.
- Jirtsin Beenhakker. (2015). De nieuwe leider leidt niet meer. *Binnenlands Bestuur*, pp. <https://www.ezpress.eu/nieuws/38791/Herstel-van-vertouwen-tussen-overheid-en-burger-is-echt-mogelijk/Overheid-Bestuur>.
- Lex de Jong. (2017). Hoe betrokken bewoners en aarzelende ambtenaren samen een Amsterdams plein realiseerden. pp. <https://www.overheidincontact.nl/hoe-betrokken-bewoners-en-aarzelende-ambtenaren-samen-amsterdams-plein-realiseerden/>.
- Mark H. Moore. (2013). *Recognizing public value* . Cambridge, Massachusetts, London, England: Havard University Press.
- Martijn van der Steen, Jorren Scherpenisse, Maarten Hajer, Olav-Jan van Gerwen en Sonja Kruitwagen. (2014). *Leren door doen - overheidsparticipatie in een energieke samenleving*.
- Open Overheid. (2016). Right to challenge – community of practice – Tip-Top-Tien. *Open Overheid*.
- Rijksoverheid. (2017). Nieuwe omgevingswet maakt omgevingsrecht eenvoudiger. *Rijksoverheid.nl*, pp. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet/vernieuwing-omgevingsrecht>.
- Rob Jansen en Paulus Blom. (2015). *Waarom gemeenten niet naar burgers luisteren?* .
- Sanderijn Cels, Jorrit de Jong, and Frans Nauta. (2012). Agents of Change Strategy and Tactics for Social Innovation .